

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARINĖ KONTROLĖ

2023 m. kovo 13 d.

Nr. VAE-1

SANTRAUKA

Audito svarba

Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, daugiau nei 200 ligų atsiranda valgant bakterijomis, parazitais ar cheminėmis medžiagomis užterštą maistą¹. Ši didėjanti visuomenės sveikatos problema turi didelį socialinį ir ekonominį poveikį, kenkia turizmui ir prekybai. Užsikrėtimų tendencija per maistą plintančiomis ligomis yra mažėjanti, tačiau Lietuva užima 14 vietą (iš 27 ES šalių) pagal užsikrėtimų salmonelioze skaičių 100 tūkst. gyventojų². Ne mažiau opi problema – gyvūnų sveikatos ir gerovės užtikrinimas. Enzootinės galvijų leukozės protrūkių skaičius kasmet mažėja³, tačiau 2021 m. Lietuva užima pirmą vietą ES pagal šios leukozės protrūkių skaičių⁴. Skundų ir paviešintų žiaurais elgesio su gyvūnais atvejų skaičius kasmet auga.

Siekiant gerinti gyvenimo kokybę, kurti modernią ir konkurencingą ekonomiką, Europos Komisija parengė tvaraus ekonomikos augimo strategiją – Europos žaliąjį kursą⁵, apimančią ir ES strategiją „Nuo lauko iki stalo“⁶. Ja siekiama, kad maisto produktai išliktų saugūs, maistingi ir aukštos kokybės. Tarp pagrindinių strategijos tikslų numatyta didinti ir gyvūnų gerovę. Lietuvos 18 Vyriausybės programos vienas prioritetų – žalioji kursas⁷. Kuriant gyvūnų gerovei palankią aplinką, Seimas 2022-uosius paskelbė Gyvūnų gerovės metais. Svarbu užkirsti kelią

¹ Foodborne diseases. Prieiga per internetą: https://www.who.int/health-topics/foodborne-diseases#tab=tab_1 (žiūrėta 2023-01-30).

² EFSA and ECDC (European Food Safety Authority and European Centre for Disease Prevention and Control), The European Union One Health 2021 Zoonoses Report, 2022. Prieiga per internetą: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/EFS2_7666_Rev3.pdf (žiūrėta 2022-12-01).

³ Lietuva yra valstybė, kuriai suteiktas enzootinės galvijų leukozės neužkrėtos teritorijos statusas. Prieiga per internetą: [EUR-Lex-32021R0620-EN-EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LEX/uri/LIT/lex/eu_lex_32021R0620-EN-EUR-Lex.html) (žiūrėta 2023-03-01).

⁴ Animal Diseases Information System – ADIS. Prieiga per internetą: https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-01/ad_adns_overview_2021.pdf (žiūrėta 2022-11-25).

⁵ Prieiga per internetą: <https://zum.lrv.lt/lt/zalioji-kursas> (žiūrėta 2023-02-01).

⁶ ES strategija „Nuo lauko iki stalo“. Prieiga per internetą: <https://zum.lrv.lt/lt/zalioji-kursas/es-strategija-nuo-lauko-iki-stalo> (žiūrėta 2023-02-01).

⁷ Vyriausybės 2021-03-10 nutarimu Nr. 155 patvirtintas 18-osios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas.

užkrečiamosioms ligoms, daug dėmesio skirti gyvūnų gerovei, maisto kokybei ir saugai, nes tai turi įtakos Lietuvos ekonomikai, tvariam ir darniam vystymuisi.

Suprasdami, kad efektyvus ir rezultatyvus valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės vykdymas ir incidentų prevencija yra itin svarbūs veiksniai, užtikrinantys žmonių sveikatą ir gyvūnų gerovę, atlikome valstybinį auditą.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar užtikrinama efektyvi ir rezultatyvi maisto ir veterinarinė kontrolė ir prevencija.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar valstybinė kontrolė planuojama taip, kad užtikrintų maisto kokybę, saugą ir gyvūnų sveikatą ir gerovę;
- ar valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė organizuojama taip, kad būtų užtikrintas jos vykdymo efektyvumas ir rezultatyvumas;
- ar prevencijos priemonėmis siekiama mažinti kontrolės (fizinių patikrinimų) poreikį.

Audituojami subjektai:

- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, nes dalyvauja formuojant valstybės politiką maisto ir pašarų saugos, kokybės, ženklinimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų laikymosi, maisto, šalutinių gyvūninių produktų, pašarų ir jų priedų, veterinarinių vaistų ir priemonių tvarkymo, gyvūnų sveikatos ir gerovės, bendrų žmonėms ir gyvūnams užkrečiamųjų ligų, ūkinių gyvūnų veislininkystės, vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse ir šią politiką įgyvendina⁸.
- Žemės ūkio ministerija, nes formuoja valstybės politiką žemės ir maisto ūkio srityse, maisto produktų ir jų žaliavų kokybės, ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamybos srityse, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja šios politikos įgyvendinimą. Taip pat formuoja valstybės politiką veterinarijos srityje, dalyvaujant Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja šios politikos įgyvendinimą⁹.

Audito metu informaciją rinkome iš Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto, Nacionalinės mokėjimo agentūros, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos. Atlikome verslo asociacijų ir tarnybos inspektorių apklausas. Bendravome su Lietuvos sveikatos mokslų universiteto, Lietuvos verslo konfederacijos atstovais.

Audituojamasis laikotarpis – 2019–2021 m. Siekdami įvertinti tendencijas ir pokyčius, kai kuriais atvejais naudojome 2022 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (52 psl.).

⁸ Vyriausybės 2000-06-28 nutarimu Nr. 744 patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatai, I sk. 1 d.

⁹ Vyriausybės 1998-09-16 nutarimu Nr. 1120 patvirtinti Žemės ūkio ministerijos nuostatai.

Pagrindiniai audito rezultatai

Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai patobulinus kontrolės planavimo procesus, priežiūros veiksmus nukreipus į padidintos rizikos ūkio subjektus, tolygiai paskirstant inspektorių darbo krūvį ir skiriant didesnę dėmesį prevencijos priemonių planavimui ir vertinimui, būtų sudarytos sąlygos efektyvesnei ir rezultatyvesnei maisto ir veterinarinei kontrolei.

1. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba turėtų siekti taiklesnio kontrolės planavimo

- Žemės ūkio ministerijos strateginio planavimo dokumentuose nėra įtrauktų jai atskaitingos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veiklos sričių planavimo (tikslų, uždavinių, rodiklių ir kt.). Ministerija neanalizuoja tarnybos veiklos, kontrolės rezultatų ir nedalyvauja tarnybos vadovo užduočių formulavime. Taip nepasiekta prie tarnybos veiklos tobulinimo. Tarnyba nepasiekė visų suplanuotų kriterijų reikšmių: 2019-2020 m. nepasiekė trečdaliai (33 proc.), 2021 m. – ketvirtadaliai (25 proc.) reikšmių¹⁰, todėl neįgyvendino visų 2019-2021 m. suplanuotų tikslų. Visos tarnybos veiklos yra prioritetingos, todėl neidentifikuojamos sritys, kuriose planuojami didžiausi pokyčiai skiriant išteklius (1.1 poskyris, 14 psl.).
- Nėra vertinama trečdaliai (34 veikloms, 452 ūkio subjektams) veterinarinės kontrolės subjektų veiklą rizika¹¹. Didžiąją dalį (83 proc.) veterinarinės kontrolės subjektų sudaro žemės ūkio veiklą vykdančieji, kurių rizikos vertinimo ir atrankos tarnyba taip pat neatlieka, todėl šiems ūkio subjektams patikrinimų periodiškumas nenustatomas. Jų atranką patikrinimams atlieka Nacionalinė mokėjimo agentūra, kuri orientuojasi į ankstesniais metais nustatytų pažeidimų skaičių, bet ne į žalos pasireišimo tikimybę ar mastą. Tarnybai tenka kai kuriuos žemės ūkio subjektus, atrinktus agentūros, tikrinti per metus daugiau nei vieną kartą: 29 proc. (493) žemės ūkio subjektų, patikrintų per 2021 m., buvo tikrinami nuo 2 iki 4 kartų. Neatliekant ūkio subjektų rizikos vertinimo ir nenustatant patikrinimo dažnumo, sudaromos sąlygos juos tikrinti per dažnai, todėl didinama ūkio subjektams administracinė našta, neefektyviai naudojami tarnybos ištekliai (1.2 poskyris, 17 psl.).
- Tarnybos rizikos vertinimo kriterijų balai nustatyti remiantis ekspertiniu vertinimu, Reglamentu (ES), Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir užsienio valstybių gairėmis, tačiau nėra pagrįsti skaičiavimais pagal statistinius duomenis, kad kriterijaus svoris (arba priskiriami balai) būtų proporcingas žalos pasireišimo tikimybei arba mastui. Gautų skundų kriterijaus nėra 5 iš 12 ūkio subjektų rizikos vertinimo instrukcijose. Skundai įvertinami netiesiogiai, todėl tokiais atvejais kriterijai vienas kitą dubliuoja. Skundų kriterijaus svoris ūkio subjektų rizikos vertinime skiriasi. Rizikos vertinimo instrukcijose nustačius nepagrįstus vertinimo kriterijus ir jų balus, sudaromos prielaidos vertinamą ūkio subjektą priskirti ne tai rizikos grupei ir nustatyti netinkamą jo patikrinimo dažnumą (1.2 poskyris, 20 psl.).

¹⁰ 2019 m. iš viso neįgyvendinti 24 kriterijai: 8 faktinė reikšmė siekė 90–99 proc., 13 – 50–89 proc., 3 – 0–49 proc. 2020 m. neįgyvendinta 18 kriterijų, iš jų 6 faktinė reikšmė siekė 90–99 proc., 8 – 50–89 proc., 4 – 0–49 proc. 2021 m. neįgyvendinta 15 kriterijų: 5 kriterijų reikšmė siekė 90–99 proc., 9 – 50–89 proc., 1 – 0–49 proc.

¹¹ 2022-02-04 Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/160, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/625 nustatomas vienodas minimalus tam tikros oficialios kontrolės, kuria siekiama patikrinti, ar laikomasi Sąjungos gyvūnų sveikatos reikalavimų, dažnumas ir panaikinami reglamentai (EB) Nr. 1082/2003 ir (EB) Nr. 1505/2006.

- Tarnyboje ūkio subjektų rizikos vertinimas ir kontrolės planų sudarymas neautomatizuoti. 2020 m. parengtas investicinis projektas¹² turėjo būti įgyvendintas iki 2021 m. pabaigos, tačiau, laiku negavus finansavimo (1,344 mln. Eur), lig šiol neįgyvendintas¹³. Rankiniu būdu atliekamas ūkio subjektų rizikos vertinimas reikalauja didesnių laiko sąnaudų, lemia žmogiškąsias klaidas: nustatėme 12 proc. klaidų atvejų¹⁴, kai netinkamai suskaičiuotas rizikos balas, rizikos grupė, nustatyta rizikos vertinimo lape, skiriasi nuo įrašytos kontrolės plane ir t. t. Neautomatizavus rizikos vertinimo ir kontrolės planų sudarymo, neužtikrinamas valstybinės kontrolės planavimo skaidrumas, duomenys kaupiami keliose nesusietose sistemose ir popierinėse bylose (1.2 poskyris, 21 psl.).
- 8-ių (iš 10-ies) teritorinių departamentų 2020–2021 m. darbo grupėse kontrolės planų rengimui dalyvavo bent vienas inspektorius, nors patikrinimų planavimo ir vykdymo funkcijos turėtų būti atskirtos. 27 proc. (51 iš 189) apklaustų inspektorių nurodė, jog 2019–2021 m. bent kartą buvo įtraukti į tokią darbo grupę. 13 proc. (25 iš 189) apklaustų inspektorių nurodė, kad 2019–2021 m. nebuvo rotuoti nei į kitą departamentą, nei į kitą skyrių. Taip neužtikrinamas skaidrumas ir nešališkumas kontrolės planavimo ir vykdymo metu (1.3 poskyris, 22 psl.).

2. Valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės vykdymas turėtų būti tikslingesnis ir efektyvesnis

- Tarnybos priežiūros veikla buvo nukreipta ne į didžiausios rizikos objektus – maisto kontrolės srityje rizikingiausių ūkio subjektų patikrinimų dalis sudarė 17,9–20,1 proc., o veterinarinės kontrolės srityje – 1,8–2,6 proc. visų patikrinimų. Neplaniniai patikrinimai sudarė beveik pusę¹⁵, o 2020 m. viršijo 50 proc. visų vykdytų patikrinimų. Daugiau nei pusė (52 proc.) apklaustų inspektorių teigia, kad neplaniniai patikrinimai trukdo atlikti planinius, todėl dalies jų atlikimas vėluoja arba visiškai neįvykdomas. Patikrinimai laikytini brangiausia priežiūros priemone, bet tarnyboje išteklių dalis fiziniams patikrinimams 2019–2021 m. sumažėjo tik 2 proc. p. (nuo 44 iki 42 proc.), o 2022 m. vėl padidėjo (iki 46 proc.) ir nesiekė tarnybos užsibrėžto tikslo, kad jiems skiriami išteklių sudarytų 35 proc. visų turimų išteklių. Dėl didelio neplaninių patikrinimų skaičiaus ir tarnybos veiklos orientavimo ne į padidintos rizikos objektus, išteklių naudojami nepakankamai efektyviai (2.1 poskyris, 25–27 psl.).
- Tarnyba nestebi, kiek pažeidimų nustatoma planiniuose ir kiek neplaniniuose patikrinimuose, neanalizuoja statistikos apie pakartotinai nustatomus pažeidimus. Nestebint ir neanalizuojant šių duomenų, nėra galimybės įvertinti, kokio tipo patikrinimuose yra daugiau pasiteisinusių atvejų ar kokios pasikartojančių pažeidimų tendencijos, ir nėra galimybės priimti atitinkamus sprendimus dėl atrankos ir efektyvesnio išteklių naudojimo (2.1 poskyris, 28 psl.).

¹² „Nacionalinės maisto kontrolės informacinės sistemos sukūrimas“.

¹³ Projekto įgyvendinimo pabaiga nukelta į 2023 m. pabaigą.

¹⁴ Peržiūrėję atrinktų 311 ūkio subjektų rizikos vertinimo lapus ir 2021 m. ūkio subjektų kontrolės planus nustatėme 37 klaidų atvejus.

¹⁵ 2019–2021 m. maisto kokybės ir saugos srityje neplaniniai patikrinimai sudarė 39,3–52,8 proc., o gyvūnų sveikatos ir gerovės – 42,3–54,2 proc. visų vykdytų patikrinimų.

- Tarnyba yra parengusi skundų nagrinėjimo programą¹⁶, kurioje numatyta gautus skundus skirstyti į rizikos lygius ir juos diferencijuoti dėl patikrinimų organizavimo, tačiau audituojamu laikotarpiu dėl beveik visų gautų skundų¹⁷ inicijavo neplaninius patikrinimus, iš kurių maisto srityje pasitvirtino tik daugiau nei ketvirtadalis¹⁸, veterinarijos srityje – daugiau nei trečdalis¹⁹. Didelis neplaninių patikrinimų skaičius dėl gautų skundų yra viena iš priežasčių, dėl kurios padidėja darbo krūvis, neįgyvendinami planai ir išteklių paskirstomi neefektyviai (2.1 poskyris, 29 psl.).
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba kontrolinius klausimynus viešai skelbė interneto svetainėje, tačiau kitų aktyvių sklaidos metodų netaikė. 94 proc. (16 iš 17) apklaustų verslo asociacijų teigia, kad klausimynų sklaida yra nepakankama arba pakankama tik iš dalies. Rengdamos ar keisdamos juos, priežiūros institucijos turėtų konsultuotis su ūkio subjektais ar jiems atstovaujančiomis asociacijomis, tačiau tarnyba to nevykdė. Neužtikrinant klausimynų sklaidos, ūkio subjektams nesudaromos sąlygos jais pasinaudoti kaip savikontrolės priemone ir didinti supratimą, kaip tinkamai vykdyti ūkinę veiklą. 17-oje (iš 149) tarnybos parengtų klausimynų 33 klausimai yra dviprasmiški, abstraktaus pobūdžio. 43 proc. klausimynų (64 iš 149) nepateiktos nuorodos į teisės aktus, kuriais remiantis sudaryti klausimai. Taip neužtikrinama tinkama klausimynų kokybė, ūkio subjektams sunku suprasti, kokių veiksmų jie turi imtis, kad veikla atitiktų reikalavimus (2.2 poskyris, 31-34 psl.).
- Darbo krūvis departamentuose netolygus. Atlikti inspektorių darbo krūvio skaičiavimai pagal atliekamus patikrinimus parodė, kad 2021 m. didžiausias ir mažiausias patikrinimų skaičius, tenkantis vienam inspektoriui, departamentuose skiriasi iki trijų kartų. Tarnybos duomenimis, 2021 m. departamentuose trūko 21 proc. (126) darbuotojų, kurie atlieka ūkio subjektų kontrolės ir prevencijos funkcijas, iš kurių 10 proc. yra inspektoriai. 2020–2021 m. tam tikrų kontrolės planų įgyvendinimas nesiekė net 50 proc.²⁰ Žmogiškųjų išteklių trūkumas, didelis ir netolygus darbo krūvis turi neigiamos įtakos efektyviam valstybinės kontrolės planų įgyvendinimui (2.3 poskyris, 34 psl.).
- Veterinarinės paslaugos²¹ kokybės kontrolė nepriskirta vykdyti nė vienai institucijai Lietuvoje, todėl nevykdoma. Nėra reglamentuotų gyvūnų sveikatos būklės įvertinimo ir valstybinės veterinarinių paslaugų kontrolės reikalavimų, todėl tarnyba nevertina taikyto gydymo, parinkto gydymo metodo, nevykdo²² ligų diagnostavimo kontrolės. Neužtikrinant teikiamų veterinarinių paslaugų kokybės vertinimo, nesukuriamos prielaidos geresnei gyvūnų sveikatai (2.4 poskyris, 37 psl.).

¹⁶ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2020-11-03 įsakymu Nr. B1-838 patvirtinta kokybės sistemos programa SK-1-1 „Pranešimų (skundų) registravimas ir nagrinėjimas“.

¹⁷ Maisto srityje 2019–2021 m. dėl visų gautų skundų, o veterinarijos srityje 2020–2021 m. dėl 95 proc. gautų skundų buvo organizuojami patikrinimai.

¹⁸ 2019–2021 m. maisto srityje pasitvirtino 26 proc., 2021 m. – 28 proc. skundų.

¹⁹ 2020 m. veterinarijos srityje pasitvirtino 37 proc., 2021 m. – 39 proc. skundų.

²⁰ Pvz.: 2020 m. maisto kontrolės plano įgyvendinimas Marijampolės departamente 17, Alytaus – 46, Vilniaus – 24 proc.

²¹ Veterinarinės paslauga – už mokesčių arba neatlygintinai gyvūnų laikojuo veterinarinės paslaugų teikėjų teikiama paslauga: konsultacija gyvūnų gerovės ir sveikatos klausimais, gyvūnų ligų diagnostavimas, gydymas ir profilaktika, gyvūnų laikymas ir priežiūra gydymo tikslais veterinarijos paslaugų teikėjų patalpose, gyvūnų ženklinimas, gyvūnų gaišimo priežasčių nustatymas ar kt.

²² Vadovaujantis Veterinarinės įstatymo 6 str. 1 d. 2 ir 8 p., Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 str., Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų 14.1 ir 14.4 p., tarnyba vykdo valstybinę veterinarinę priežiūrą, veterinarinės kontrolės subjektų ir jų veiklos vietų registravimą, veterinarijos praktikos licencijų išdavimą bei veterinarų kvalifikacijos kėlimo kontrolę.

3. Tarnybos vykdoma prevencija turi labiau didinti ūkio subjektų supratimą apie tinkamą jų veiklos vykdymą

- Tarnybos planuojamų išteklių dalis konsultavimui, informavimui ir prevencijai 2019–2022 m. nekito (25 proc.), o faktiniai panaudotų išteklių duomenys beveik dvigubai skyrėsi nuo planuojamų (2022 m. sudarė 42 proc.)²³. Tarnyba nerengia bendros prevencijos priemonių suvestinės ar sąrašo. Nėra kompleksiskai analizuojami patikrinimų metu nustatyti reikalavimų nesilaikymo atvejai, todėl nėra pagal tai išskiriamos sritys, kurioms reikalinga prevencija. Taip neužtikrinamas kryptingas prevencijos priemonių planavimas ir ji vykdoma ne būtinai tose kontrolės srityse, kuriose žalos pasireiškimo tikimybė didžiausia (3.1 poskyris, 38 psl.).
- Tarnyba nevykdo prevencijos priemonių veiksmingumo analizės, neatlieka departamentų prevencijos priemonių vykdymo analizės ir sistemingai neplanuoja priemonių kitiems metams. Jos departamentuose planuojamų prevencijos priemonių skaičius ūkio subjektams maisto ir veterinarijos srityse mažėjo: 2022 m. jų suplanuota 11 proc. mažiau mokymų nei 2021 m. 71 proc. (12 iš 17) asociacijų nurodė, kad tarnyba su jomis nesikonsultuoja dėl planuojamų vykdyti prevencijos priemonių. Šių priemonių įgyvendinimas departamentuose skiriasi: 2020 m. 80 proc. neįgyvendino visų priemonių (įgyvendinta nuo 31 iki 55 proc.); o 2021–2022 m. visų departamentų bendras įgyvendinimas viršijo 100 proc. Nevertinant prevencijos priemonių veiksmingumo nėra žinoma, kuri priemonė daro didžiausią poveikį ūkio subjektams ir įtrauktina į planą (3.2 poskyris, 40 psl.).

Rekomendacijos

Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai

1. Tam, kad tarnybos ištekliai būtų naudojami efektyviai ir patikrinimai būtų taiklesni, vertinti visų tarnybos kontroliuojamų ūkio subjektų riziką ir visus ūkio subjektus priskirti teisingai rizikos grupei.
2. Tam, kad kontrolės planavimo ir vykdymo funkcijos būtų atskirtos, valstybinės kontrolės planų rengimui formuoti darbo grupes taip, kad nebūtų įtraukiami inspektoriai, vykdantys ūkio subjektų veiklos patikrinimus.
3. Vykdamt ūkio subjektų priežiūrą (patikrinimus) efektyviai paskirstyti išteklius ir didžiąją dalį fizinių patikrinimų vykdyti ten, kur yra didžiausia žalos pasireiškimo tikimybė ir mastas.
4. Sprendimus dėl kontrolės veiksmų (patikrinimų ar kt.) grįsti atliktų patikrinimų ar nustatytų pažeidimų tendencijų analizės rezultatais, kad patikrinimai būtų taiklesni ir efektyviau naudojami ištekliai:
 - automatizuoti ūkio subjektų rizikos vertinimą, metinių kontrolės planų sudarymą. Turėti visą informaciją apie planinius ir neplaninius patikrinimus, jų metu nustatytus pažeidimus vienoje ar susietose sistemose, kad šią informaciją galima būtų filtruoti bei analizuoti įvairiais pjūviais;

²³ Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje 2021–2022 m. skirtų išteklių dalis konsultavimui, informavimui ir prevencijai mažėjo 5 proc. p. (nuo 47 iki 42 proc.), o 2019–2022 m. – 2 proc. p. (nuo 44 iki 42 proc.).

- vertinti atliekamos ūkio subjektų priežiūros efektyvumą ir rezultatyvumą, ir planuoti patikrinimus atsižvelgiant į vertinimo rezultatus.
5. Tam, kad kontroliniai klausimynai būtų ūkio subjektams kaip savikontrolės priemonė, tobulinti juos, kad būtų suprantami visiems kontrolės proceso dalyviams, ir užtikrinti jų sklaidą.
 6. Kryptingai ir nuosekliai vykdyti prevencijos priemones tam, kad ūkio subjektai būtų šviečiami ir informuojami apie tinkamą jų veiklos vykdymą:
 - remiantis atlikta analize ir nustatytais prioritetais, planuoti ateinančių metų prevencijos priemones;
 - vykdyti prevencijos priemonių veiksmingumo vertinimą, kad būtų nustatytos paveikiausios priemonės.

Žemės ūkio ministerijai

7. Užtikrinti efektyvų žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų atrankų reglamentavimą tarnybos patikrinimams, siekiant sumažinti administracinę naštą žemės ūkio veiklą vykdančioms ūkio subjektams ir optimizuoti tarnybos išteklius.
8. Siekiant, kad būtų teikiamos kokybiškos veterinarinės paslaugos, įvertinti teisinio reglamentavimo pakeitimų poreikį.

Audito metu tarnybai raštu teikėme pasiūlymus:²⁴ peržiūrėti teisės aktais tarnybai pavestas funkcijas ir jas nuosekliai perkelti į tarnybos, jos skyrių ar departamentų nuostatus; nusistatyti departamentų teikiamos informacijos dėl ketvirčio kontrolės planų įgyvendinimo rezultatų pateikimo formą (šabloną); patikslinti kontrolinių klausimynų peržiūros periodiškumą; viešinti informaciją apie gautus skundus gyvūnų sveikatos ir gerovės srityje; įgyvendinti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2018 m. teiktas rekomendacijas dėl konsultavimo kokybės gerinimo; ateityje, kai EK sukurs visų ES šalių oficialios kontrolės rezultatų stebėsenos sistemą, analizuoti ir vertinti šiuos duomenis, ES statistinius duomenis apie per maistą plintančias ligas ir gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir šių analizių pagrindu formuoti tarnybos veiklos efekto kriterijus; tikslinti tarnybos pavaldžios įstaigos Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto nuostatuose numatytų funkcijų formuluotes pagal realiai institutui teisės aktų pavestą vykdyti veiklą, kuri atitiktų nustatytą kompetenciją.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (43 psl.). Aktualią informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

²⁴ 2023-02-15 Valstybės kontrolės raštas Nr. SD-(220-9.3.1-E-6151)-201 „Dėl valstybinio audito „Valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė“ projekto“